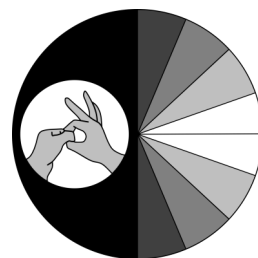

SYNHØR BLADET

LSHDB

Landsforbundet for Kombinert
Syns- og Hørselshemmede / Døvblinde

35 ÅRGANG

#2 2026

SynHør bladet er LSHDB sitt medlemsmagasin og blir utgitt seks ganger i året i trykt form, som punktskrift, på CD og er tilgjengelig på nett på www.lshdb.no

Premiere på Teater Manu

-
Sjeldendagen 2026

-
Representasjon på
Døvblindes Nordiske Samarbeidskomitè

MEDLEMSSKAP

MELD DEG INN I LSHDB

Www.lshdb.no
eller
Kontakt kontor@lshdb.no

KONTAKT OSS

Landsforbundet for kombinert syns- og
hørselshemmede / døvblinde

Epost: kontor@lshdb.no
Nettside: www.lshdb.no
TLF: 22 41 34 24
Mobil: 95 94 93 57

BESØK OSS

ADRESSE:
Skippergata 33
0154 Oslo

DAGLIG LEDER:
Karin Andvig

ÅPNINGSTIDER:

Kontoret er åpent annenhver onsdag, og
hver torsdag og fredag.
Kontoret ligger i 6. etasje.

BLADET

TILGANG:

Kontakt kontor@lshdb.no for å få tilgang på
bladet i punkt, ren tekstfil eller på CD.

TRYKK:

Rycon AS
Opplag 280

REDAKTØR:

Kaisa Markhus
Tlf: 97151746
E-post: kaisa@lshdb.no

FORSIDEBILDE:

Utsikt utover Flatdal, Telemark. Snødekte
fjell omkranser en begynnende vår i dalen.
Tatt av: Kaisa Markhus

STYRET

LEDER

Åshild Johansen
Tlf: 402 34 452
E-post: aashild.lovise@ebnett.no

NESTLEDER

Sissel H. Markhus
Tlf: 934 96 277
E-post: sism@online.no

STYREMEDLEM

Kari Kristine Engan
Tlf: 413 34 244

E-post: ka-k-eng@online.no

STYREMEDLEM

Marius Aasand Larsen
Tlf: 406 35 621
E-post: ml1004@icloud.com

STYREMEDLEM

Ståle Hatlelid
E-post: staalehk@hotmail.com

1. VARAMEDLEM Karianne Havsberg

2. VARAMEDLEM Juliane Eftevåg

Innhold

Redaktøren	4
Styrets hjørne	5
Prosjekt «Tvangssterilisering, tvangsflytting og annen urett gjort mot døve»	6-7
Når erfaringer møter fag: Slik ble sjeldendagen 2026	8-11
Fra skrivekurs til hovedscene: De siste som kunstnerisk nødvendighet	12-13
Døvblindes Nordiske Samarbeidskomitè	14-19
Kreative kurs	20
Er mobilitetsprogram i høreapparater nyttig ute?	21
Tips og Nyheter	22-25
Til Neste Gang	26

TIPSET

NAV har laget noen konkrete tips og råd i form av små videosnutter.

Har du en kollega eller ansatt som har nedsatt hørsel eller syn, muskel- og skjelettplager, lese- og skrivevansker eller problemer med å huske? Videoene gir deg nyttige tips for å legge til rette for en arbeidsplass der alle kan bidra.

Du finner de på denne adressen:

<https://www.kunnskapsbanken.net/sma-grep-pa-arbeidsplassen-kan-gjore-en-stor-forskjell/>

Redaktøren

Kjære leser av SynHør bladet!

Denne utgaven spenner bredt – fra historie og urett, til kunstneriske uttrykk, faglige perspektiver og konkrete tilbud i hverdagen.

I dette nummeret er det et tema som går igjen; nemlig refleksjon rundt hvilket ansvar og hvilke muligheter det gir å være annerledes. En artikkel løfter frem et viktig prosjekt om tvangssterilisering og andre overgrep mot døve – et arbeid som både dokumenterer og utfordrer oss til å reflektere over hvordan vi forstår fortid og ansvar i dag. Samtidig får vi innblikk i hvordan erfaringer og fag møtes i arbeidet med Sjeldendagen 2026, hvor du kan lese eksempler om hvordan det nytter å kjempe for sine rettigheter. Du kan også lese om Teater Manu sin forestilling der en dystopisk fremtid prøver å eliminere alle funksjonvariasjoner. I et annet leserinnlegg brukes stemmen for å si fra om at kurstilbud ikke bare må «følge teknologiske trender» men også ivareta det mellom-menneskelige og mennesker i ulike aldre.

Vi tar også turen rundt i de nordiske landene, med et innblikk i samarbeidet i Døvblindes Nordiske

Samarbeidskomité, og ser nærmere på hvordan teknologi fungerer i praksis – blant annet gjennom spørsmålet om mobilitetsprogram i høreapparater faktisk er nyttige ute.

I “Tips og nyheter” har vi samlet flere saker som fortjener ekstra oppmerksomhet. Her finner du blant annet en invitasjon til deltakelse i et masterprosjekt, informasjon om Deafblind Youth Camp 2026 på Malta, gruppekurset «Felleskap og mestring» ved Eikholt, samt en aktuell pressemelding fra Eikholt.

Spesielt vil vi oppfordre til å dele informasjonen om ungdomsleiren videre – kanskje kjenner du noen unge som dette kan være relevant for, selv om de ikke leser bladet selv?

Kanskje er det i dette nummeret én sak som tref-fer deg direkte – eller noe du får lyst til å sende videre til noen andre. Jeg håper du finner noe som engasjerer, utfordrer eller gir deg noe nytt å ta med videre.

God vår og god lesning!

Vennlig hilsen
KAISA MARKHUS | kaisa@lshdb.no

STYRETS HJØRNE

Av Juliane Eftevåg

Kjære lesere!

Nå var det visst min tur denne gangen til å skrive noe her i «Styrets hjørne».

Jeg håper alle har hatt en fin påske – enten det var hjemmepåske, sydenpåske, bypåske eller fjellpåske – til tross for regn, snø og uvær på slutten av ferien.

Jeg og en venninne var i Egersund på besøk hos venner i palmehelgen. Det var veldig hyggelig. Vi gikk tur på byfjellet Varberg og fikk fin utsikt over Egersund, til tross for mye regn. Dessuten var vi på Eigerøya, en øy utenfor Egersund, hvor vi fikk se mange ville kaniner. Guttene mine var i Tyskland hos besteforeldrene sammen med pappaen sin i påskeferien. Ellers har jeg stort sett hatt hjemmepåske – sett på ulike spennende påskekrimmer på TV, som for eksempel «Shetland», «Mord i Sogn» og «Harry Hole», spilt «Rummikub» og «Mahjong» på iPad og spist mye påskegodteri som kolibristenger og kolibriegg (gul farget marsipan trukket med sjokolade og strøssel) – nam, nam. Jeg håper å få trimmet bort påskegodteriet etter ferien, siden badesesongen ikke er langt unna, hehe!

Det var felles styreseminar for LMKST, FNDB og LSHDB 4. og 5. mars på hotellet Scandic Helsfyr. Både vedtektsgruppa og aktivitetsgruppa presenterte sine forslag.

Det var gode spørsmål og diskusjoner, og folk var engasjerte. Samarbeidet var veldig bra, og vi har kommet et skritt videre med tanke på en fremtidig sammenslåing.

Når det gjelder Ragnhild Kaatas ærespris, sitter Marius Aasand Larsen, jeg (Juliane Eftevåg) og Marie Dyrkorn Egge i juryen. Det blir spennende å se hvem som får æresprisen i år på sommertreffet i Trondheim! Leder Åshild Johansen fikk den første prisen i fjor i Bodø – svært velfortjent.

Jeg håper de fleste har meldt seg på til LSHDBs sommertreff og likepersonkurs i Trondheim siste uken i juni. I år er det også valg i forbindelse med landsmøtet – spennende! Når det gjelder likepersonkurset, vil det bli gruppearbeid knyttet til sammenslåingen av de tre organisasjonene. Det blir sikkert både interessant og lærerikt.

Helgen 10.–12. april skal det være organisasjonskurs for påmeldte lokallag på Eikholt, med økonomi som tema. Det er veldig nyttig for lokallagene å lære mer om økonomi og hvordan man kan søke om ulike midler.

Ha en fin vår videre!
Jeg håper vi sees i Trondheim i juni!

PROSJEKT «Tvangssterilisering, tvangsflytting og annen urett gjort mot døve»

Skrevet av Ditte Emilie Hatlelid og Jannicke B. Kvitvær

Steriliseringslover rettet mot mennesker med nedsatt funksjonsevne fantes ikke bare i Finland, men også i flere andre land, inkludert Norge. Disse lovene oppsto i sammenheng med ideologien om den «ariske rase», som vokste frem før andre verdenskrig, og med politikken som Adolf Hitler stod for. I Norge ble Lov om adgang til sterilisering vedtatt i 1934 og var i kraft frem til 1978. Loven åpnet for sterilisering på både frivillig og tvangspreget grunnlag, særlig overfor personer kategorisert som «mindreverdige». Under den tyske okkupasjonen ble det også innført en nazistisk variant av loven fra 1942 til 1945.

Norges Døveforbund har nå igangsatt et nytt prosjekt for å samle inn data og informasjon om sterilisering av døve og hørselshemmede. Prosjektleder er Ditte Emilie Hatlelid (tidligere Sæther Behrns).

Ditte arbeider i 70 prosent stilling i Norges Døveforbund under Arash Bagharzadeh og Stiftelsen DAM. Prosjektet omfatter all urett som er begått mot døve, for eksempel tvangssterilisering, oralismen, arv og tvangsflytting med mer. Hun skal samarbeide

med Norsk Kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS) og Norsk Døvehistorisk Selskap, og sørge for å få tilbakemeldinger og innspill til utviklingen av en konkret tiltaksplan, utforming av intervju spørsmål samt etablering av samarbeid med relevante institusjoner og organisasjoner.

I prosjektperioden vil Ditte reise til utvalgte lokallag for å gjennomføre intervjuer. Disse intervjuene med tvangsofrene vil foregå i lokallagenes lokaler, som er både gratis og trygge møteplasser for målgruppen. All kommunikasjon vil foregå på tegnspråk, noe som sikrer god dialog.

Siden temaet er sensitivt, vil intervjuene gjennomføres med stor grad av empati og tilpasses den enkelte deltakers behov. Innsamlede data vil danne grunnlaget for dokumentasjon av funn og videre analyse av målsettingene. Gjennom intervjuer med eksperter og personer med særskilt kunnskap om temaet, vil prosjektet også samle inn fakta og statistikk knyttet til tvangssterilisering og internatopphold. I denne perioden skal eksperter og fagpersoner med kunnskap om døves

erfaringer, inkludert tvangssterilisering og internatopphold intervjues. Siden prosjektet er toårig, vil den siste fasen fokusere på formidling av resultatene og utarbeidelse av slutt- og regnskapsrapport. Norges Døveforbund vil arrangere seminarer og workshops for å dele funnene med målgruppen, pårørende, helsepersonell og relevante organisasjoner.

Prosjektet skal også i samarbeid med NDFs kommunikasjonsrådgiver og redaktør publisere resultatene i en artikkelserie i medlemsbladet «Døves Tidsskrift», samt via sosiale medier og nettsider for å nå et bredere publikum.

Det vil også vurderes muligheter for å presentere funnene for beslutningstakere og politikere, med mål om å påvirke lovverk og tjenester. Evaluering av prosjektet vil fortsette også etter prosjektslutt, slik at nye funn eller forskning kan integreres i videre arbeid. Den dokumentariske rapporten vil dermed utgjøre en aktuell kunnskapsbank som stadig oppdateres i lys av nye opplysninger. Prosjektet er ventet å gi konkrete, positive virkninger både for deltakerne og

målgruppen, både på kort og lang sikt. Deltakerne vil få muligheten til å dele sine personlige erfaringer knyttet til historiske urettferdigheter de har vært utsatt for. Prosessen kan gi deltakerne en sjanse til å bli hørt og anerkjent, noe som kan bidra til å lindre følelsesmessige traumer. Å dele sine historier i et trygt og forståelsesfullt miljø kan også skape en følelse av fellesskap og tilhørighet blant deltakerne.

Prosjektet vil bidra til økt bevissthet i samfunnet om de historiske urettferdighetene som har rammet døve og hørselshemmede. Dette kan føre til en endring i offentlig forståelse, og dermed legge grunnlaget for politiske og sosiale endringer som bedre ivaretar rettighetene til målgruppen.

Langsiktig vil prosjektet kunne føre til en bredere anerkjennelse av behovet for forbedrede rettigheter og støtteordninger for døve og hørselshemmede, både på individ- og samfunnsnivå. Prosjektet kan dermed bidra til en endring i lovgivning og tjenestetilbud som er mer tilpasset målgruppens behov, og det kan også påvirke hvordan historiske hendelser blir ansett i fremtidige diskusjoner og beslutninger.

NÅR ERFARINGER MØTER FAG: SLIK BLE SJELDENDAGEN 2026

Tekst: Kine Konstane Larsen,
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon.

Fredag 27. februar var det igjen klart for å arrangere Sjeldendagen 2026. Sjeldendagen er den internasjonale markeringen for å øke bevissthet om sjeldne diagnoser.

Dagen blir markert og arrangert i samarbeid med Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Unge Funksjonshemmede og Nasjonalt senter for sjeldne diagnoser. Anneth Nielsen var årets konferansier. Nielsen har i mange år jobbet innen sjeldenfeltet og for funksjonshemmedes rettigheter.

– I dag har vi kalt dagen: Når erfaringer møter fag. Kompetanse finnes ikke bare hos fagfolk, men hos personer med sjeldne diagnoser og selvfølgelig pårørende. Jeg merker at jeg liker navnet på dagen skikkelig godt og gleder meg til å være sammen med dere i dag, åpner Nielsen med.

En viktig verktøykasse

Tollef Ladehaug og Rolf Ambjørnsen fra Foreningen for muskelsyke (FFM) ble invitert til å holde årets åpningsinnlegg. I

fjor var de på Stortinget på høring, og argumenterte sammen med mange andre organisasjoner, hvorfor FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne, måtte inn i norsk menneskerettslov. I desember 2025 opplevde hele funkis-bevegelsen en seier da det ble bestemt at konvensjonen skulle inn i menneskerettsloven.

– CRPD sier at alle skal behandles likt og dette er viktig. Dette er faktisk en menneskerett. Vi ønsker å bli stilt de samme kravene til som alle andre. Konvensjonen er et verktøy for å kjempe mot fordommer, sier Ambjørnsen.

Å bruke CRPD som en verktøykasse var et av de store poengene i deres innlegg. Begge påpekte at det finnes gode publikasjoner og kurs for nettopp hvordan dette skal gjøres.

- Det finnes ingen gode unnskyldninger for å ikke ta i bruk den verktøykassa som CRPD er, avslutter Ambjørnsen.

I tråd med at CRPD endelig er en del av norsk menneskerettighetslov var neste innlegg om pasientrettigheter for personer med sjeldne diagnoser. Professor i helserett, Anne Kjersti Befring, var klar i sin tale:

- Alle har rett til likeverdig behandling.

Hun poengterte at klageordningene er for dårlig i Norge, og at få saker som gjelder pasientrettigheter kommer til domstolen.

- Vi vet ikke rett og slett ikke hvordan reglene blir håndhevet, forteller hun.

Rettigheter i et sjeldenperspektiv

Etter innlegget fra Befring var det tid for en samtale sammen med generalsekretær i Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO), Lilly Ann Elvestad. Samtalen dreide som rettigheter sett fra et sjeldenperspektiv.

- Det er viktig å kjenne til de rettighetene man har og har behov for. Sjeldenfeltet er mangfoldig, med ulike behov. Noen kan trenge innovativ behandling, mens andre har behov for tjenester slik at de kan leve godt med den diagnosen de har, forteller Elvestad.

Hun legger til:

- Nå som CRPD endelig er blitt inkorporert må vi jobbe sammen for å få flere saker opp til retten. Dessverre ser vi at mange møter på altfor tunge, rettslige prosesser. Og har våre grupper de ressursene de trenger? Jeg mener CRPD absolutt kan bidra til en endring.

Mer helsekompetanse inn i helse-tjenestene

Leder ved Nasjonalt senter for helsekompetanse og mestring, Berit Seljelid, snakket om viktigheten av et godt pasientmøte i sitt innlegg under Sjeldendagen. For at pasienter skal kunne tilegne seg helsekompetanse, må tjenestene legge til rette for det.

Seljelid viste med sitt fiktive eksempel, Ingrid på 20 år, hvordan det ideelle pasientmøtet burde foregå. Ingrid bor i et kollektiv, studerer og har en sjelden diagnose. I eksempelet var hovedpoenget at hun skulle få den informasjonen hun trengte for å kunne leve med diagnosen på best mulig måte.

- Ansvar for at Ingrid skal forstå hva det handler om ligger hos helsetjenesten. Det er kjempeviktig å være tydelig i kommunikasjonen, eventuelle overganger må planlegges. Helsekompetansevennlige tjenester er rett og slett pasientsikkerhet.

Fra hysterisk mamma til phd-kandidat

– Det å ikke bli hørt, men å heller bli avfeid med at det nok ikke er så farlig som du tror. Dette går over. Jeg ble kalt hysterisk. Det var for tøft for meg å godta, og det gjorde jeg heller ikke, forteller Gea Restad.

På tidlig 2000-tallet fikk Restad et barn med en sjelden diagnose. Helt presist, Primær ciliær dyskenisi (PCD). Hun tok flere ganger kontakt med helsevesenet da hun forstod at det var noe som ikke helt stemte. Ofte var svaret at de ikke visste hva som var galt, at det nok ikke var så farlig og at dette ville nok gå over av seg

selv. Det var ikke før at faren tok kontakt med bekymringer for sitt barn, at de fikk en raskere konsultasjon.

- Jeg hadde behov for mer informasjon om diagnosen. Det hele startet med et Google-søk i 2008. Det har forandret seg mye. Mye av informasjonen jeg fant den gangen var på engelsk, den har jeg valgt å oversette og lage mer tilgjengelig informasjon som flere kan ha nytte av.

Videre fikk Restad tilgang til det hun kaller for forelesninger fra en lege-spesialist, på engelsk. Den handlet om cellestrukturer, om hvordan organer er plassert når de er speilvendte og hvordan genfeilen endret funksjoner i ulike organer.

- Jeg har tatt en bachelor i sykepleie, master i avansert sykepleie ved kronisk sykdom og nå er jeg i gang med min doktorgrad i helsetjeneste i forskning. Når jeg er ferdig i 2029 er planen å utvide mitt nettverk for å starte på og forske på behandlingsalternativer, avslutter hun smilende.

Et mangfold av nasjonale fagnettverk

Å få skaffet seg informasjon og fakta var stikkord for store deler av Sjeldendagen. I Norge har vi flere nasjonale fagnettverk tilknyttet Nasjonalt senter for sjeldne diagnoser som bidrar til faglig utvikling og samarbeid, kompetansebygging og kunnskapsspredning om sjeldne diagnoser. Invitert til å presentere de

ulike nettverkene var Kristin Ørstavik, EMAN, Nevromuskulært kompetanse-samarbeid (NMK-samarbeidet), Ine Tracey Cockerell, enhet hjernesykdommer, Petra Aden, enhet Sunnaas og Ane Moe Holme, enhet Gaustad. Felles for de alle var at det lyste av dem når de fortalte om eget arbeid og tok stor stolthet i nettverkene de representerte.

- Vi skal forandre verden!

Samtidig som Sjeldendagen ble arrangert i fjor, gikk Team Pølsa over mållinja under VM i Trondheim. I serien ble vi kjent med blant andre Syver som har Barsedemens. Øyvind Blindheim, pappaen til Syver, og forsker Magnar Bjørås tok i år turen for å fortelle om livet etter serien og om hvordan de har satt Barsedemens på dagsordenen.

– Da vi først forstod hvilken diagnose Syver hadde oppsøkte vi ulike arenaer for informasjon, men også for mestring. Det siste gjaldt vel egentlig både for oss og for Syver. Vi sleit med å akseptere at det ikke finnes noen kur. Derfor var det viktig å starte med synliggjøring.

Det gikk også opp et alvor i Syver selv. Han ville mobilisere krefter og som pappa Blindheim gjenforteller fra Syver:

- Dette er jo så sjeldent at til og med ikke Kongen kan vite om det. Det må vi gjøre noe med.

Og her startet også reisen med Team Pølsa. Mediene koblet seg på og det ble skrevet en hel masse. Dette har resultert i en folkedugnad, som har ført til at ventetiden på resultatene fra forskningen på barnedemens og lignende tilstander, har blitt kortet ned.

– Grunnforskning kan brukes til så mye, og den er kjempeviktig for å eventuelt kunne se videre på en kur. Dette fellesskapet som har oppstått har gitt helt nye muligheter vi ikke kunne forestille oss for bare noen år tilbake, forteller forsker Bjørås.

Bjørås fokuserte mye på bremsemedisiner. Medisiner som faktisk kan være med på å bremse ned sykdomsutviklingen. Det kan skje med for eksempel avansert teknologi innen genterapi.

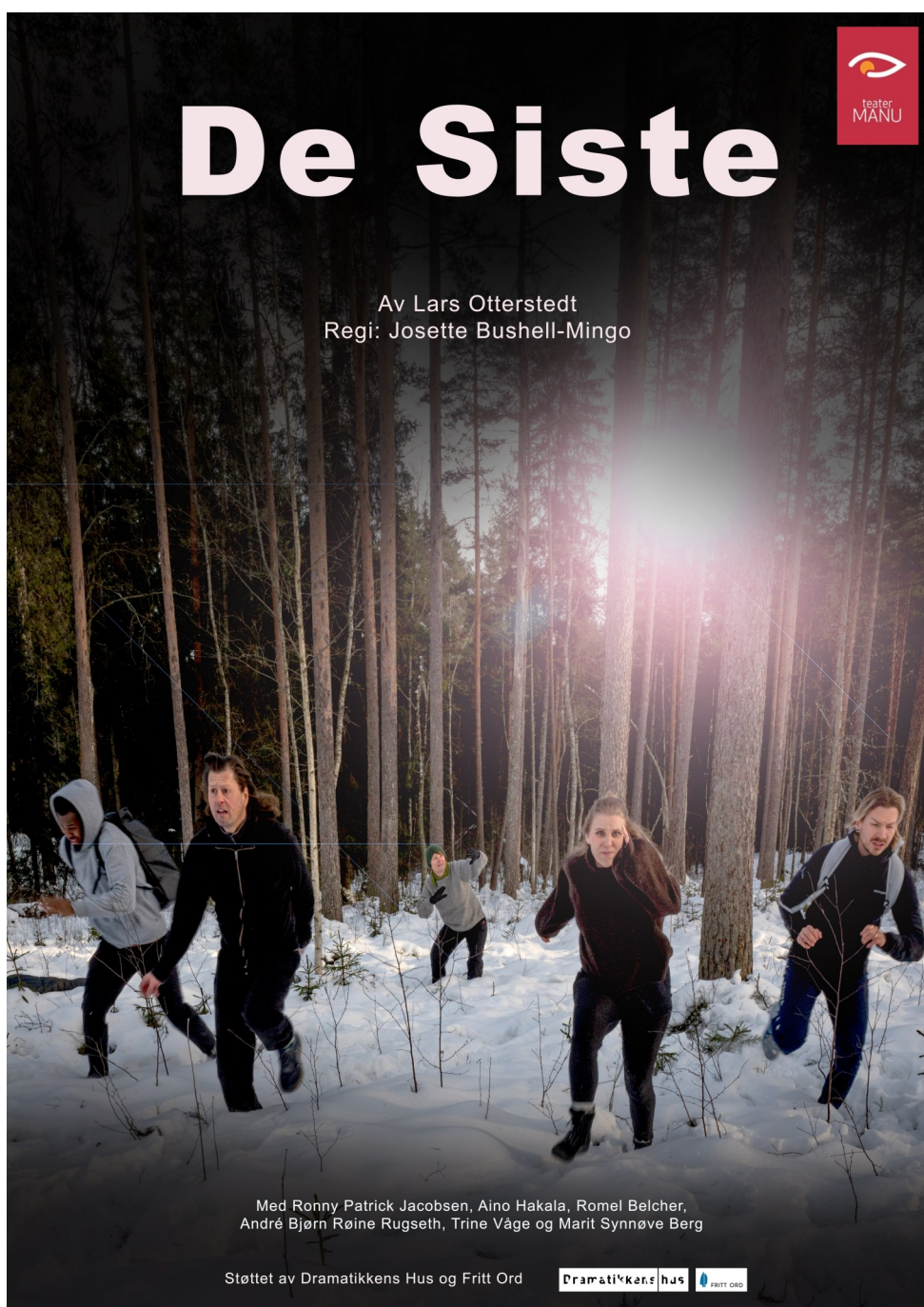
– Håpet om en framtid for Syver har blitt sterke for oss en noen gang tidligere. Og sammen skal vi forandre verden, avslutter Blindheim.

DETTE ER SJELDENDAGEN

Sjeldendagen har som mål å sette sjeldne og lite kjente diagnoser på dagsorden. Sjeldendagen er en del av en internasjonal markering. Dagen er opprinnelige en skuddårsmarkering, men er blitt til årlige markeringer siste dag i februar. Det er lignende arrangementer i andre europeiske land.

FRA SKRIVEKURS TIL HOVEDSCENE: DE SISTE SOM KUNSTNERISK NØDVENDIGHET

Av Tomas Kold, Kommunikasjonsrådgiver, Teater Manu

Den 10. april har De siste premiere på Teater Manu. Forestillingen er resultatet av et målrettet utviklingsarbeid for å styrke dramatikkk skrevet av døve for tegnspråkscenen, og representerer et viktig kunstnerisk og kulturpolitisk løft.

Prosjektet startet i 2024 som et samarbeid mellom Teater Manu og Dramatikkens Hus. Fire døve dramatikere deltok i månedlige samlinger med individuell oppfølging fra dramaturg Mari Moen. Ambisjonen var å utvikle nye døve skribenter og samtidig undersøke dramaturgiens premisser når norsk tegnspråk er primærpråk i skriveprosessen.

Ett av manusene som vokste frem, var De siste av Lars Otterstedt. Etter verkstedsarbeid med skuespillere og dramaturg er teksten nå produksjonsklar. Stykket utspiller seg i en dystopisk fremtid der et radikalt «botemiddel» eliminerer funksjonsvariasjoner av enhver art. De som nekter, risikerer tvang. Tematisk undersøker teksten retten til språk, kultur og identitet, og hva som skjer når økonomisk og medisinsk rasjonalitet får definere menneskeverdet.

En lukket visning etter verkstedet utløste sterke reaksjoner i vårt publikum, og synliggjorde behovet for strukturerte ettersamtaler, ledet av fagpersoner med kompetanse på døves eksistensielle erfaringer. Derfor inviterer vi til samtaler ledet av en filosof, Øyvind Normann Madsen, etter alle forestillingene.

I forestillingens program stiller teatersjef Janne Langaas et grunnleggende spørsmål: «Trenger vi døve dramatikere?» «Spørsmålet er feil,» svarer hun. «Vi må heller spørre oss selv om vi kan klare oss uten. Og nei, det kan vi ikke.»

Langaas peker på at kunstnerens blikk på samtiden er avgjørende for at en minoritetskultur skal forbli levende. Uten samtidskunstnere risikerer man at kulturen reduseres til et museum. Den blir noe man ser tilbake på, fremfor noe man lever i. Enhver minoritet trenger dramatikere som kan fortelle historier innenfra, for å unngå å bli definert gjennom majoritetens fordommer eller stereotyper. Uten egne

forfattere står kulturen i fare for å bli usynliggjort eller assimilert.

Så når teppet går opp for De siste på Teater Manu sin scene på Grünerløkka den 10. april, er det mer enn bare en premiere. Teatret viser hvorfor utvikling av døve dramatikere er en strukturell nødvendighet for scenekunsten, og en eksistensiell nødvendighet for vår unike språklige minoritet.

Vi tror mange i teaterfeltet vil ha interesse av å se resultatet av dette flerårige utviklingsarbeidet i praksis, og håper mange med bakgrunn i eller interesse for scenekunst vil komme for å oppleve forestillingen og for å bidra til den videre samtalen om utviklingen av døve dramatikere og tegnspråkets plass i norsk scenekunst. Men først og fremst for å se en dagsaktuell, sterk og slagkraftig forestilling som tør å stille det ubehagelige spørsmålet; hvem er det egentlig plass til i dette samfunnet vårt?

Fakta om Teater Manu:

Teater Manu er et nasjonalt tegnspråklig teater og en kulturell møteplass. Teatret har kontor og scene på Grünerløkka i Oslo, og spiller forestillinger på turné over hele landet for barn, unge og voksne. Teatret presenterer forestillinger med tegnspråk som scenespråk, og har som mål å være det kulturelle førstevalget for vår døve og tegnspråklige minoritet. Samtidig er teatret en kulturell brobygger, noe som betyr at alle forestillingene selvfølgelig er tilgjengelige for et hørende publikum.

I dag produserer Teater Manu 3 hovedproduksjoner per år. I tillegg tilbyr teatret en rekke oppsøkende prosjekter som Manu Ung, Manu Mini, Manu Talk og Novelleforestillinger.

Døvblindes Nordiske Samarbeidskomité

Skrevet av Sissel H. Markhus

Åshild og jeg, Sissel, var representanter for LSHDB sammen med FNDB i Finland på DBNSK, sammen med de andre nordiske døvblindeorganisasjonene.

DBNSK er en forkortelse som står for Døvblindes Nordiske Samarbeidskomité.

De fem nordiske døvblindeorganisasjonene i DBNSK er:

Danmark: DøvBlinde Danmark

Finland: Föreningen Finlands Dövblinda rf

Island: Fjola – félag fólks með samþætta sjón- og heyrnarskerðingu (Fíol – sosial integrering av personer med syns- og hørselshemming)

Norge: Foreningen Norges døvblinde (FNDB) og Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede (LSHDB)

Sverige: Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB)

Døvblindes Nordiske Samarbeidskomité (DBNSK) er en organisasjon som jobber med saker knyttet til mennesker med døvblindhet i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

«I dag har ikke alle døvblinde rett til full deltakelse, likeverd, uavhengighet og selvbestemmelse. Det har vi lyst til å endre på!»

Med utgangspunkt i prinsippet om likeverd blant alle mennesker jobber DBNSK for døvblindes rett til full deltakelse, likeverd, uavhengighet og selvbestemmelse i hele Norden.

DBNSK arbeider også for at de nordiske landene skal leve opp til det som fremkommer i FN-konvensjonen om rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse.

Formål:

- Å forbedre alle døvblindes levekår i de nordiske landene gjennom samarbeid.**
- Å utveksle informasjon om utvikling og endringer i medlemslandene.**
- Å støtte mennesker med døvblindhet i utviklingsland gjennom prosjekter i de enkelte foreningene.**

Representasjon:

DBNSK består av representanter fra de nasjonale nordiske foreningene for døvblinde. Hver nasjonal forening er representert med to medlemmer, vanligvis leder og nestleder.

Gjennom tilskudd fra Nordisk ministerråd organiserer DBNSK et årlig møte i et av de nordiske landene. Vertskapet går på rundgang. Mellom møtene foregår kommunikasjonen hovedsakelig via e-post.

Historie:

Den første kontakten mellom døvblinde i Norden fant sted under en nordisk konferanse i Sverige i 1947, organisert av de nasjonale blindeforbundene i Sverige, Norge og Danmark.

Siden 1984 har samarbeidet mellom organisasjonene økt. Frem til 2002 het samarbeidet Nordisk samarbeidsmøte, før det fikk navnet Døvblindes Nordiske Samarbeidskomité (DBNSK).

Nordisk definisjon av døvblindhet:

Døvblindhet er en spesifikk funksjonsnedsettelse, en kombinert syns- og hørselsnedsettelse. Den begrenser en persons aktiviteter og hindrer full deltakelse i samfunnet i et slikt omfang at samfunnet må legge til rette med spesifikke tjenester, tilpasning av omgivelser og/eller teknologiske hjelpemidler.

Åshild og jeg var i Tampere i Finland i oktober i fjor (24.–26. oktober) på DBNSK (Døvblindes Nordiske Samarbeidskomité).

Dette er et samarbeidsorgan for foreninger for døvblinde i Norge, Sverige, Danmark, Finland og Island. De jobber for rettigheter, full deltakelse, likestilling og selvbestemmelse for døvblinde i Norden. Hver nasjonal forening har to representanter i komiteen.

De arrangerer årlige møter som går på rundgang mellom de nordiske landene, støttet av Nordisk ministerråd.

Formålet er å forbedre levekårene for døvblinde, utveksle informasjon og jobbe for at landene følger FN-konvensjonen om rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse. Dette samarbeidet er sentralt for å styrke rettighetene og livskvaliteten til mennesker med kombinert syns- og hørselstap i regionen.

Vi tok fly grytidlig fra Gardermoen til Helsinki. Deretter tok vi tog til sentrum, byttet til et nytt tog som gikk direkte til Tampere. Togturen tok cirka to timer. Deretter tok vi taxi til hotellet og sjekket inn.

Etterpå gikk vi ut for å spise litt, før vi dro til det finske senteret for døvblind-aktivitet. Det er et ganske stort område, tilsvarende CSS og Eikholt.

Ritva fortalte om stedet, rehabiliterings-

tilbudet og hvordan døvblinde kan bo i egne leiligheter der. De har også musikkrom og treningsrom med fysioterapi, og mange ansatte jobber der.

Vi fikk et veldig godt inntrykk – et flott tilbud for beboerne.

Vi var der i to dager på møter med de andre nordiske landene. Vi fikk lunsj der og spiste også middag der første kvelden. Den andre kvelden spiste vi på en restaurant i byen, med gode lysforhold. Det var en veldig hyggelig kveld med god mat.

Selve møtene varte et par timer på fredag, hele lørdag og et par timer søndag som avslutning før hjemreise.

Hver deltaker presenterte seg, og deretter fulgte denne agendaen:

1. Døvblinde Danmarks kommentarer til forslaget til nye retningslinjer
2. Bekreftelse av DBNSKs retningslinjer
3. Bekreftelse av DBNSKs aktivitetsplan 2026–2030
4. Bekreftelse av landrapportskjema

5. Presentasjon fra Fjóla (Island)

Møtet ble ledet av Timo Lehtonen 25. oktober og Aarne Pirkola 26. oktober. Sekretær var Anne Isokuortti.

Kort oppsummering:

- DBNSKs retningslinjer:

Det forrige DBNSK-møtet i Danmark i 2023 hadde opprettet en arbeidsgruppe for å utarbeide nye retningslinjer for DBNSK-komiteen. Arbeidsgruppen besto av FSDBs leder Klas Nelfelt og FDBAs leder Timo Lehtonen. Deres forslag til de nye retningslinjene ble sendt til medlemsorganisasjonene i januar 2024.

Døvblinde Danmark (senere kalt DD) sendte sine kommentarer til retningslinjene til FDBA 1. oktober 2025. Forslaget til de nye retningslinjene ble sendt på nytt til alle medlemsorganisasjoner under dette møtet sammen med DDs kommentarer.

DDs kommentarer ble integrert i forslaget

til de nye retningslinjene, og etter dette ble de nye retningslinjene enstemmig bekreftet). Retningslinjene vil bli sendt til NVC til seniorrådgiver Gøran Forssgrens oppmerksomhet.

- DBNSKs aktivitetsplan:

Møtet diskuterte og oppdaterte DBNSKs aktivitetsplan. Det ble foreslått at DBNSK og Nordic Youth Leader Conference NULK kunne organiseres samtidig eller etter tur. Det ble også foreslått at NULK i fremtiden kunne slås sammen med Ungdomsarrangementet, fordi det også ligger i målet til fasilitatoren Erasmus+ å fremme lederskap blant unge EU-borgere. Dette spørsmålet om hva slags arrangement(er) som i beste fall vil støtte de unge medlemmene i de representerte organisasjonene, må diskuteres nærmere på neste DBNSK-møte i Norge.

Fortsettelsen av Nordisk sjakkmeesterskap ble stilt spørsmål ved, fordi det har vært vanskelig å finne nok deltakere. Et annet, mer interessant, regelmessig nordisk arrangement for voksne kunne opprettes i stedet.

Det ble opplyst at den oppdaterte DBNSK Aktivitetsplanen må verifiseres av hver organisasjon og ikke kan bekreftes av dette møtet.

Følgende DBNSK-møte i Norge i 2026 vil bli organisert i fellesskap av FNDB og LSHDB, som vil informere datoene før årets slutt.

- Resultatene av spørreskjemaet for 2023 for utvikling av DBNSK

I kjølvannet av DBNSK-møtet i 2023 fikk alle medlemsorganisasjoner tilsendt et spørreskjema for å samle inn behov og ideer til utviklingen av DBNSK.

Spørreskjemaet ble utarbeidet av en arbeidsgruppe satt opp på DBNSK-møtet i 2023, men det har ikke vært noen oppfølging eller håndtering av svarene. Før årets møte ble svarene på spørreskjemaet distribuert til alle medlemsorganisasjoner.

Timo Lehtonen foreslo som et videre steg at FDDB vil sende spørreskjemasvarene nok en gang til alle DBNSK-organisasjoner med en forespørsel om at hver av dem skal nominere et medlem til en ny arbeidsgruppe for analyse av svarene før DBNSK 2026.

Utviklingspunkter nevnt:

1. finn ut om DBNSK kan registreres for å muliggjøre søknad om midler (på samme måte som WFDB)
2. representasjonene fra DBNSKs medlemsorganisasjoner bør listes opp
3. årets vertsorganisasjon bør representere DBNSK, hvor DBNSK inviteres til å samarbeide eller delta

Oppfølging av DBNSKs fellesuttalelse fra 2023 er svært vanskelig å oppnå fordi systemene våre varierer fra land til land. I Finland har vi besluttet å sende vår nasjonale uttalelse på den europeiske dagen for døvblindhet.

Landrapportskjemaet:

Det forrige DBNSK-møtet i Danmark i 2023 opprettet også en arbeidsgruppe for å lage en form for homogene landrapporter. Klas Nelfelts og Timo Lehtonens forslag til skjemaet ble sendt til medlemsorganisasjonene i januar 2024.

Formen ble testet i årets rapporter og ble ofte funnet nyttig. Derfor ble skjemaet bekreftet for videre bruk.

Alle land hadde sendt inn sine landsrapporter:

De ble ikke lest opp på møtet, men referert til. I tillegg til de medfølgende rapportene ble disse delt:

Islands orientering ble presentert av Fjólas styresekretær, Elín Ýr Arnar Hafðísardóttir

Norges orientering ble gitt av FNDBs administrerende sekretær Rune Jensen, som talte på vegne av både LSHDB og FNDB:

- FNDB styrker sin kommunikasjon ved å rekruttere en ny medarbeider
- Frilanstolker har blitt privatisert, og denne endringen var det mest krevende spørsmålet i fjor, og implementeringen av reformen har også blitt forsinket.
- Det finnes nå tre organisasjoner for døvblinde nordmenn
- Forhandlinger er startet med mål om å integrere disse tre i én ny organisasjon, muligens innen år 2030.

Sveriges FSDBs Klas Nelfelt oppsummerte i fjor:

- Den største endringen var anskaffelsen av en kommunikasjonsansatt; har økt FSDBs innflytelse betydelig
- For øyeblikket har FSDB tre ansatte pluss styrelederen
- FSDB har tre regionale avdelinger og 12 underorganisasjoner
- FSDB har gått fra en tradisjonell foreningsstruktur med seksjoner til

arbeidsgrupper, noe som er svært ressurskrevende

- Ungdommen vår har en uavhengig organisasjon DBU, men den har sluttet å motta offentlig finansiering fordi den er for liten, og dette utgjør en utfordring

- Tolknings-, veilednings- og rehabiliteringstjenester blir mer begrensede

- Noen regioner i Sverige har begynt å stille spørsmål ved den tradisjonelle forståelsen av døvblind tolking

- Samarbeid med andre nasjonale funksjonshemmedeorganisasjoner har gitt positive resultater for å forbedre tilgjengeligheten gjennom en organisasjon kalt "Sweden Functions"

- Andre små positive signaler kan sees som et svar på FSDBs arbeid

Sannhets- og forsoningsprosessen for døve- og tegnspråksamfunn i Finland:

Sannhets- og forsoningsprosessen for døve- og tegnspråksamfunn i Finland ble presentert av visestyreleder Aarne Pirkola (bakgrunn) og administrerende direktør Risto Hoikkanen (organisasjon og mål). Begge er medlemmer av styringsgruppen for prosessen.

Diskusjon: Hvordan kan tolker bookes?

I Sverige kan man ikke bestille på e-post, noen ganger via SMS. Plattformen er imidlertid ikke alltid tilgjengelig.

Nettjenesten i Danmark er veldig utdatert og ikke tilgjengelig, men i Danmark kan du kontakte tolker direkte.

I Norge har vi noe som heter NAV for å legge inn bestillinger. Siden 2024 bruker vi en applikasjon for bestilling, og appen anbefales sterkt.

På Island kan bestillinger gjøres via e-post, SMS og telefon, men også på nett

Noen har også lov til å bruke e-post (ikke SMS)

I Finland bestilles tolkene på nett via 5 fysiske tolkekontorer, for eksempel via videosamtaler.

Tilbakemeldinger fra dette DBNSK-møtet:

- 1. Som førstegangsstudent likte jeg de interessante rapportene, det var veldig øyeåpnende**
- 2. Møtet var godt ledet**
- 3. En positiv læringsopplevelse utover mine forventninger**
- 4. Fra fire medlemmer er tre nye, godt samarbeid mellom de norske lagene, morgenen startet litt tidlig, flott organisering**
- 5. Jeg tar med meg mye tilbake, tusen takk! Det var fint å ha hotellet innen gangavstand**
- 6. Godt organisert, lærerikt og styrkende møte, hyggelig atmosfære**

7. Kan vi flytte møtene til våren, siden oktober er en så mørk tid

8. En egen agenda ville være bedre enn en integrert i programmet

9. God mat

10. Alle detaljer flott (lys, hotell, mat, loop)!

Det har vært et meget interessant møte med de andre nordiske landene, og å få høre hva de ulike landene jobber med.

Nå er det vår tur å arrangere DBNSK. Møtet skal avholdes i Norge i år, og planen for datoer er 16 – 18. oktober på Scandic Ambassadeur i Drammen.

FNDB og LSHDB samarbeider om å arrangere DBNSK.

Planen er også å prøve å ta med de nordiske landene på besøk til Eikholt Nasjonalt ressurscenter for døvblinde.

Det blir spennende å ha de nordiske landene på besøk i Norge når den tid kommer.

KREATIVE KURS

Skrevet av Cor van der Lijcke

Jeg savner Aashild Klopan! Full av kreativitet og smittende entusiasme! Mange av oss Eikholtbrukere har hatt stor glede og nytte av timene i Stallen. For meg hadde det en veldig stor terapeutisk virkning. Jeg er alltid opptatt med å jobbe med hodet, ikke med hendene. I Stallen satte jeg hodet i en helt annen retning, og det gjorde veldig godt.

Hva gjør Eikholt nå? Jeg ser at det arrangeres Kreativt teknologiverksted. Dette treffer helt klart mange. Men det er avansert medtanke på å ha kunnskap i bruk av mobiltelefon, nettbrett eller PC.

En overveiende del av kursdeltakerne på Eikholt er seniorer som ikke har de grunnleggende ferdighetene her. Kurset er bra for yngre og den kommende generasjon, men hva med oss eldre som dette er vanskelig, avansert og ikke så meningsfylt for?

«For meg hadde det en veldig stor terapeutisk virkning»

Min oppfatning er at Eikholt beveger seg mer og mer i retning av et universitetssted og en forskningsplass, og det gjøres faglig veldig bra. Men det er få kurs som dekker flere menneskelige behov som er viktig for å være mottakelig for ny læring. Dette var jeg også inne på i mine reaksjoner på at 2 av 3 kreative musikkurs er fjernet fra kurskatalogen.

Vi har kommet veldig langt innen teknologi, og det er et stort framskritt. Men jeg mener det er viktig å ta vare på det beste i «den gamle skolen» også, jfr. Hva som skjer i norsk skole nå.

Vi må ikke «kaste barnet ut med badevannet!»

ER MOBILITETSPROGRAM I HØREAPPARATER NYTTIG UTE?

Oppsummering av prosjekt ved Eikholt Gjengitt med tillatelse fra Eikholt

I mai 2025 leverte audiograf ved Eikholt Anne-May Førland sin masteroppgave. Denne undersøkte om mobilitetsprogram i høreapparater for personer med kombinert syns- og hørselsnedsettelse/døvblindhet er nyttig. SynHør-bladet skrev om prosjektet høsten 2024, og dette bidro til at hele 23 personer deltok. Prosjektet er nå avsluttet, og dette er en oppsummering av resultatene.

Hvorfor ble dette undersøkt?

Vanlige høreapparattinnstillinger demper ofte nyttige lyder når man orienterer seg ute. Et eget program for mobilitet uten støydemper og automatiske funksjoner kunne kanskje hjelpe, men det fantes ikke forskning om temaet. Derfor undersøkte prosjektet om mobilitetsprogram faktisk var nyttig.

Gjennomføring av prosjektet

23 personer med kombinert syns- og hørselsnedsettelse/døvblindhet deltok. Det ble laget en oppskrift på mobilitetsprogram for høreapparater fra ulike leverandører. Deltakerne fikk mobilitetsprogrammet lagt inn i sine egne høreapparater og gjennomførte en lydlokaliseringstest innendørs.

Etterpå ble programmet testet utendørs i ekte mobilitetssituasjoner. 64 personer med normalt syn og hørsel deltok som kontrollgruppe.

Hva viste resultatene?

Det var ingen forskjell mellom mobilitetsprogram og det vanlige programmet i høreapparatene i lydlokaliseringstesten. Dessverre viste det seg at selve testen var unøyaktig og at resultatene ikke var til å stole på. Utendørs ga mobilitetsprogrammet bedre trygghet, mer informasjon, bedre kontroll og oversikt over omgivelsene. Det var individuelle forskjeller, men hovedresultatet utendørs var at mobilitetsprogrammet var nyttig. Selv om mobilitetsprogrammet ikke var nyttig i lydlokaliseringstesten var det nyttig i praksis, og det kan derfor være verdt å prøve for dem som har nedsatt syn og som bruker hørselen sin for å orientere seg.

Takk til deltakerne!

Tusen takk til alle deltakerne som bidro med tid, erfaring og engasjement. Deres bidrag til ny kunnskap er helt uvurderlig.

Har du spørsmål? Kontakt Anne-May Førland:
anne.may.forland@eikholt.no

TIPS OG NYHETER

INVITASJON TIL DELTAKELSE I MASTERPROSJEKT

Jeg heter Karine Vassbotn Hestholm og er masterstudent i synspedagogikk og synsrehabilitering ved Universitetet i Sørøst-Norge.

Nå er jeg klar for å starte rekruttering av deltakere til mitt masterprosjekt! Temaet for prosjektet er døvblindes erfaringer med deltakelse i fysisk aktivitet, idrett og paraidrett.

Studien er vurdert og godkjent av SIKT:

Det er store hull i forskningen når det gjelder denne tematikken. Derfor håper jeg at om du har et alvorlig kombinert syns- og hørselstap (døvblind), og er eller har vært fysisk aktiv, at du vil bidra.

Jeg er selv døvblind, og vil være på ulike steder og arrangementer, for å gjøre intervjuer. Jeg håper å møte akkurat deg som ønsker å dele dine erfaringer og opplevelser om deltakelse i fysisk aktivitet, idrett og paraidrett. Målet er å forstå betydningen av slik deltakelse for den enkelte, samt hva som fremmer og hemmer deltakelsen.

Dere er hjertelig velkommen til å besøke prosjektets nettside www.dovblinddeltakelse.com for mer informasjon.

Nettsiden er universelt utformet, etter vår beste evne, kreativitet, tekniske hikkups og begrensede midler til rådighet. Nettsiden inneholder informasjon både på tekst, tale og tegnspråk. Det er mulig å velge mellom mørk og lys bakgrunn. I tillegg kan en ekte "VoiceOver-stemme" lese opp tekst og beskrive figurer og illustrasjoner. Del gjerne!

Jeg bruker denne e-postadressen i forbindelse med masterprosjektet:
Karine.masterstudent@hotmail.com

Med vennlig hilsen,
Karine Vassbotn Hestholm
Masterstudent i synspedagogikk og synsrehabilitering
v/Universtitetet i Sørøst-Norge

EUROPEAN DEAFBLIND YOUTH CAMP 2026, MALTA

EDBY camp arrangers den 30.8.08.2026 - 06.09.2026 på Malta. På mail er det sendt ut en invitasjon med flere siders informasjon. Ta kontakt med kontor@lshdb dersom du er interessert. Her er et utdrag:

Velkommen, kjære deltakere og partnere. Vi er glade for å kunne annonsere at den neste europeiske døvblinde ungdomsleiren, det viktigste og største arrangementet for all døvblinde ungdom, snart er i gang.

Hvert land kan nominere 2 kandidater til å delta. De må være mellom 18 og 40 år og identifisere seg som døvblinde.

Deltakelsesavgiften fra Norge er 550 EUR. Denne avgiften inkluderer overnatting og alle måltider. Transportkostnader (flyreiser til Malta) er ikke inkludert.

Leiren vil bli holdt på Campus Hub Msida, Malta fra 30. august til 6. september 2026, og vil være en spesiell mulighet for døvblinde ungdom fra hele Europa til å komme sammen.

Årets tema er «Rising Empowering Advocacy for Deafblind Youth (READY)» og fremhever viktigheten av å styrke stemmene, selvtilliten og lederskapet til døvblinde ungdom. Det understreker påvirkningsarbeid som et kraftig verktøy for å hjelpe døvblinde ungdom med å stå opp for sine rettigheter, få tilgang til muligheter og delta fullt ut i samfunnet.

Vi, leirorganiseringsteamet, er klare for en uforglemmelig opplevelse for all døvblind ungdom. La oss samarbeide for å gjøre dette arrangementet til en rungende suksess, full av glede, vekst og livslange forbindelser.

Dersom du har spørsmål om programmet eller din deltakelse, kan du ta kontakt med: loran@youth.edbu.eu.

**Hilsen,
Leirorganiseringskomiteen (OC)**

GRUPPEKURS VED EIKHOLT - FELLESSKAP OG MESTRING

Å delta på gruppekurs ved Eikholt kan være et viktig pustehull i hverdagen. Her får du kunnskap og møter andre som forstår hvordan livet med kombinert syns- og hørselsnedsettelse/ døvblindhet kan påvirke mestring, relasjoner og energi. Sammen skaper vi et trygt rom der du kan oppleve støtte, dele erfaringer og oppleve fellesskap.

Hva er et gruppekurs på Eikholt?

Et gruppekurs varer som regel i fire dager. Vi samler mellom 6-10 kursdeltakere. Dette avhenger av type kurs. Noen har med seg tolk/ledsager, andre trenger ikke det.

Eikholt har et bredt utvalg av gruppekurs. Disse varierer fra år til år. Her finner du blant annet kurs om det politiske system, personlig økonomi, hvordan bruke tolk/ledsager, kurs om syns- og hørselssansene, orientering og mobilitet, balanse i hverdagen og nærpersonskurs. Felles for kursene, er at du får med deg kunnskap og verktøy som styrker deg i hverdagen.

Hvorfor betyr et gruppekurs så mye?

Kunnskap kan gi mer trygghet og gjøre det lettere å ta gode valg. Kunnskap kan også bidra til at du er med å finne løsninger som passer for deg. Det bygger opp under mestring og gir en følelse av kontroll. I gruppekursene tilpasser vi tempo i undervisning. Vi tar også gode pauser fordi vi vet at det å ha et dobbelt sansetap er energikrevende.

Vi vet fra forskning at mange med døvblindhet kan oppleve sosial isolasjon og ensomhet. Det å treffe andre i en tilsvarende situasjon er en viktig kilde til sosial støtte og fellesskap (1).

På gruppekursene ved Eikholt er læring av hverandre og det sosiale en viktig del av kurset. Dette gjør vi gjennom kunnskapsdeling og aktiviteter. Vi vet av erfaring at det gir nyttig innsikt som ikke alltid er like lett å finne i andre kilder. Det å treffe andre gir også muligheten til å knytte nye vennskap og skape egne nettverk.

Vil du være med?

Fristen for å melde interesse for gruppekursene som går høsten 2026 er 1.mai. Du kan melde din interesse via vår nettside; <http://www.eikholt.no/gruppekurs>.

Har du forslag til tema eller kurs?

Når du går inn på gruppekurs på vår nettside, kan du foreslå nye kurs eller tema du mener vi bør tilby. Innspillene vil vi ta med oss når vi skal lage nye kurs fremover. Vi håper å høre fra deg!

Velkommen til Eikholt på gruppekurs!

Kilde:

1. Jaiswal, A., & Wittich, W. (2025). From Social Isolation to Social Inclusion through Social Participation among Individuals with Dual Sensory Impairment. In *Learning, Education, and Support of Deafblind Children and Adults* (pp. 179–190). Oxford University Press, Oxford.
<https://doi.org/10.1093/oso/9780192887221.003.0017>

PRESSEMELDING FRA EIKHOLT

Ben Lewi Hansen er ansatt som ny direktør ved Eikholt nasjonalt ressurscenter for døvblinde.

Etter mange år som administrerende direktør ved Eikholt, går Roar Meland av med pensjon i år. Styret ved Eikholt, har nå gleden av å meddele at Ben-Lewi Hansen er ansatt som ny direktør med tiltredelse fra 3. august 2026.

Ben-Lewi Hansen kommer fra stillingen som daglig leder for Med-El Norge. Med-El er en internasjonal produsent og leverandør av implantérbare hørselsløsninger.

Som motivasjon for å søke stillingen ved Eikholt, fremhever Ben-Lewi et sterkt ønske om å arbeide mer direkte med mennesker, og muligheten til å bidra til å forbedre livssituasjonen deres.

Ansettelsesutvalget vurderer at Ben-Lewi Hansen har den erfaringen, kompetansen og motivasjonen som skal til for å utvikle Eikholt videre. Han har bred ledererfaring, inkludert ansvar for strategi, økonomi og medarbeidere, og han har et godt nettverk innen helse- og spesialisthelsetjenesten. Styret fremhever spesielt hans helhetlige lederprofil og sterke motivasjon for å bidra til Eikholt's samfunnsoppdrag.

For mer informasjon, kontakt: Eikholt – Nasjonalt ressurscenter for døvblinde, ved styreleder Kristin Ørmen Johnsen

Bildet nedenfor viser Kristin Ørmen Johnsen og Ben Lewi Hansen

FRIST FOR INNSENDING AV STOFF TIL

NESTE NUMMER:

29. MAI (OG GJERNE LITT FØR)

TIL NESTE GANG

15. APRIL

Hørselsmesse av NAV hjelpemidler på Økern

20. APRIL

Nav kurs om tilrettelegging i arbeid for områdene syn, hørsel, kognisjon, IKT og bevegelse, på Greåker

23. APRIL

UNESCO markerer verdens bokdag for å oppmuntre til leseglede

05. / 07. MAI

Visning av synshjelpemidler gjennom NAV, i Hammerfest Tana

17. MAI

Norges grunnlovsdag - hipp hurra!

20. MAI

Hjelpemiddelmesse i Tromsøhallen - sansestimulering i praksis

Ca 05. JUNI

Neste nummer av SynHør bladet havner i postkassa

**Signo
Rycon AS**

Ryensvingen 15
0680 OSLO
Tlf. 23 24 45 20

Tlf. 32 09 12 30/50

interoptik
Weggensen

Tlf. 32 78 88 99
Sentrumsgården, 3370 Vikersund

Signo Vivo

Andebu Sentrum 1, 3160 ANDEBU
Tlf. 33 43 88 00

TAXI 03550
ROMERIKE

RØRKJØP
**RØRLEGGERMESTER
CARSTENSEN AS**

912 44 091 - ror-mester.no - ac@ror-mester.no

**FOLLO
TAXI**
Rind
06485

Nettec AS
Kolbotnv 14
1410 KOLBOTN
Tlf. 66 81 06 40

Malermester
TOM BEVING A/S

Tlf. 23 30 00 20

Kristiansen as
BETONGPUMPING - SKIEN

Rødmyrsvingen 94, 3735 SKIEN
Tlf. 901 85 868

Synsenteret AS Stavanger

Kirkegata 26
4006 STAVANGER
Tlf. 51 85 80 80

Signo

Solveien 119 E, 1112 OSLO
Tlf. 23 16 75 50

INAPIER

Hovlandsvegen 18
5443 BØMLO
Tlf. 53 42 44 00

Bakketeigen 51
3570 ÅL
Tlf. 32 08 26 00

Specsavers Optikk

Specsavers Horten

Vognmannsgata 5
3187 HORTEN
Tlf. 33 80 48 00

Jacob Friis Ur-Optikk AS

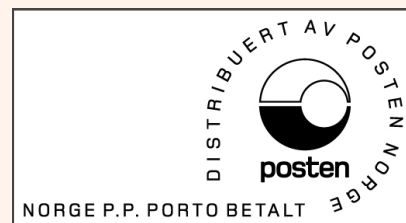
Storgata 60, 9008 TROMSØ
Tlf. 77 68 31 35

Vi tilpasser svaksyntoptikk og filterbriller

Verdal kommune

verdal.kommune.no

RETURADRESSE

LSHDB (Landsforbundet for kombinert
Syns- og Hørselshemmede / Døvblinde),

SKIPPERGATA 33

0154 OSLO

LSHDB

SENTRALSTYRE

2024-2026

FORBUNDSLEDER

Åshild Johansen

NESTLEDER

Sissel H. Markhus

STYREMEDLEMMER

Kari Kristine Engan
Ståle Hatlelid
Marius Aasand Larsen

VARAMEDLEMMER

Karianne Havsberg
Juliane Eftevåg